

Barne- og likestillingsdepartementet

Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Grimstad, 01.04.2019

Høringsvar: Forslag til endringer i forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven

For å sikre volds- og overgrep utsatte barn tilstrekkelig beskyttelse i foreldretvistsakene mener stiftelsen at fritaket for meklingsplikten bør omfatte flere straffebestemmelser enn det som er foreslått i høringsnotatet. Det er ikke tilstrekkelig at kun de mest alvorlige seksuelle overgrepene og de groveste voldsformene er omfattet.

Stine Sofies Stiftelse arbeider for en barndom uten vold og overgrep gjennom å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta barnet, deres pårørende og etterlatte. Stiftelsens innspill vil derfor avgrenses til de punkter i høringsnotatet som får stor betydning for barns rettssikkerhet. Det kan innledningsvis presiseres at Stine Sofies Stiftelse imøtekommer alle vurderingstemaer som kan styrke rettssikkerheten og ivaretagelsen av barn generelt.

Hvilke straffebud som bør omfattes

Formålet med endringene i barneloven § 56 andre ledd er å gjøre det enklere for foreldre å reise foreldretvist for å beskytte barnet mot vold og seksuelle overgrep. Stiftelsen mener det undergraver formålet med lovendringen å la fritaket fra meklingsplikten gjelde kun for grove voldsovertredelser og de mest alvorlige formene for seksuelle overgrep mot eget barn.

Det påpekes i høringsnotatet at «Selv om et tilfelle faller utenfor ordningen som foreslås, så betyr ikke det at handlingene ikke er alvorlige». I slike tilfeller kan mekler bestemme at det skal mekles for foreldre separat eller å unnta dem fra møteplikt.

Stiftelsen mener det er kritikkverdig og lite skjønnsomt å kreve mekling mellom to foreldre der den ene er dømt for eksempelvis mishandling i nære relasjoner (strl. § 282) eller kjønnslemlestelse (strl. § 284). Saker hvor den ene forelderen er dømt for seksuell handling (strl. § 304) eller seksuelt

krenkende atferd (strl. § 305) mot eget barn egner seg åpenbart heller ikke for mekling, likevel er ikke disse straffebestemmelsene omfattet av endringsforslaget. Stiftelsen mener at meklers skjønnsmessige adgang til å unnta foreldrene fra møteplikt eller mekle separat ikke vil være tilstrekkelig for å beskytte det overgrepsutsatte barnet. For at volds- og overgrepsutsatte barn skal få et reelt rettsvern må følgende straffebestemmelser i tillegg omfattes:

- § 271 Kroppskrenkelse (der dette ikke konsumeres av strl. § 282)
- § 272 Grov kroppskrenkelse (der dette ikke konsumeres av strl. § 282)
- § 273 Kroppsskade
- § 282 Mishandling i nære relasjoner
- § 284 Kjønnsslemlestelse
- § 304 Seksuell handling med barn under 16 år
- § 305 Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år

Stiftelsen er klar over at departementet har tatt utgangspunkt i de straffebestemmelsene som ble utredet og hørt før vedtakelsen av ny § 56 andre ledd i barneloven og at forslaget om unntak for mekling var koblet opp til forslaget om tap av foreldreansvar.¹ Vi håper likevel departementet omgående velger å foreta en ny gjennomgang av hvilke straffebud som skal omfattes av fritaket.

Vilkåret om at forelderer må være «dømt»

Stiftelsen stiller seg bak forslaget om at unntaket fra meklingsplikten skal gjelde for alle tilfeller der en forelder er dømt i slike saker, uavhengig av om dommen er ny, gammel eller rettskraftig. Dette er et viktig trekk ved høringsforslaget som må utdypes og detaljfestes i forskriften.

Stiftelsen mener imidlertid også det er behov for unntak fra meklingsplikten der en forelder tar ut foreldretvistsak for å skjerme barnet sitt fra vold og seksuelle overgrep i etterkant av at en straffesak mot forelder er henlagt. Når straffesak mot en forelder er henlagt er sak om samvær den eneste reelle muligheten den andre forelder har til å beskytte barnet fra vold eller seksuelle overgrep. Beviskravet i straffesaker gjør at det er en høy terskel for å ta ut tiltale, mange saker blir henlagt selv om barna har fortalt om vold og overgrep i tilrettelagte avhør. Men man kan demme opp for dette ved å gjøre det enklere for forelderer å reise samværs sak for domstolen og derigjennom beskytte barnet sitt mot vold og overgrep. Unntaket fra meklingsplikten vil gjøre at saken raskt kommer inn til hovedforhandling hvor saken vil bli grundig belyst. Dette muliggjør også at domstolen i samværs saken kan se nærmere på bevisene som ikke ble ansett tilstrekkelig til å utløse en strafferettslig sak.

¹ Prop. 167 L (2016-2017) pkt. 452.

Unntak fra meklingsplikt etter barneloven § 51 og ekteskapsloven § 26

Stiftelsen stiller seg bak departementets forslag om å gjøre unntak for meklingsplikt etter barneloven § 51 og ekteskapsloven § 26 når en forelder er dømt for alvorlig vold eller overgrep mot egne barn. Som departementet selv påpeker vil konflikter mellom foreldrene ofte være preget av en skjev maktbalanse og av at den ene av foreldrene frykter for represalier fra den andre. Saker som gjelder samlivsbrudd, skilsmisse eller separasjon med en slik karakter egner seg ikke for mekling. Når det gjelder hvilke straffebud som bør omfattes mm. vises det til drøftelsene ovenfor.

Med vennlig hilsen

Ada Sofie Austegard

Generalsekretær

Stine Sofies Stiftelse

Malin Albrechtsen van der Hagen

Jurist

Stine Sofies Stiftelse